טו א מיי' פ"ב מהל' מגילה הלכה ד סמג עשין ד טוש"ע א"ח סימן תרצ סעיף ט ·

אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם כיון שבא דוד באתה תפלה שנאמר והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי כיון שבאת תפלה באת עבודה שנאמר עולותיהם וזבחיהם לרצון על מזבחי כיון שבאת עבודה באתה תודה שנאמר זובח תודה יכבדנני ומה ראו לומר ברכת כהנים אחר הודאה דכתיב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים אימא קודם עבודה? לא ס"ד דכתיב וירד מעשות החטאת וגו' מי כתיב לעשות, מעשות כתיב, ולימרה אחר העבודה? לא ס"ד דכתיב זובח תודה מאי חזית דסמכת אהאי סמוך אהאי? מסתברא עבודה והודאה חדא מילתא היא, ומה ראו לומר שים שלום אחר ברכת כהנים? דכתיב ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם ברכה דהקב"ה שלום שנאמר ה' יברך את עמו בשלום, וכי מאחר *דמאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו תפלה על הסדר, שמעון הפקולי מאי הסדיר? שכחום וחזר וסדרום; מכאן ואילך אסור לספר בשבחו של הקב"ה *דא"ר אלעזר קומאי דכתיב מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה למלל גבורות ה' למי שיכול להשמיע כל תהלתו, אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן המספר בשבחו של הקב"ה יותר מדאי נעקר מן העולם שנאמר היסופר לו כי אדבר אם אמר איש כי יבלע דרש ר' יהודה איש כפר גבוריא ואמרי לה איש כפר גבור חיל מאי דכתיב לך דומיה תהלה סמא דכולה משתוקא, כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא *) מלה בסלע משתוקא בתרין: קראה על פה לא יצא וכו': מנלן? אמר רבא אתיא זכירה זכירה כתיב הכא והימים האלה נזכרים וכתיב התם כתב זאת זכרון בספר מה להלן בספר אף כאן בספר, וממאי דהאי זכירה קריאה היא דלמא עיון בעלמא? לא סלקא דעתך (*דכתיב) זכור יכול בלב? כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת הלב אמור הא מה אני מקיים זכור בפה: קראה תרגום לא יצא וכו': היכי דמי? אילימא דכתיבה מקרא וקרי לה תרגום היינו על פה, לא צריכא דכתיבה תרגום וקרי לה תרגום: אבל קורין אותה ללועזות בלעז וכו': והא אמרת קראה בכל לשון לא יצא? רב ושמואל דאמרי תרוייהו בלעז יווני היכי דמי אילימא דכתיבה אשורית וקרי לה יוונית היינו על פה, א"ר אחא א"ר אלעזר שכתובה בלעז יוונית וא"ר אחא א"ר אלעזר מנין שקראו הקב"ה ליעקב אל שנאמר ויקרא לו אל, אלהי ישראל דאי סלקא דעתך למזבח קרא ליה יעקב אל, ויקרא לו יעקב מיבעי ליה אלא ויקרא לו ליעקב אל, ומי קראו אל? אלהי ישראל: מיתיבי קראה גיפטית עברית עילמית מדית יוונית לא יצא? הא לא דמיא אלא להא גיפטית לגיפטים עברית לעברים עילמית לעילמים יוונית ליוונים יצא אי הכי רב ושמואל אמאי מוקמי לה למתני' בלעז יוונית לוקמה בכל לעז? [אלא מתניתין כברייתא] וכי איתמר דרב ושמואל בעלמא איתמר *רב ושמואל דאמרי תרוייהו לעז יווני לכל כשר והא קתני יוונית ליוונים אין לכולי עלמא לא? אינהו דאמור כרשב"ג דתנן *רשב"ג אומר אף ספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית? אי אמרי הלכה כרשב"ג אימא הלכה כרשב"ג הוה אמינא הני מילי שאר ספרים אבל מגילה דכתיב בה ככתבם אימא לא, קמ"ל: והלועז ששמע אשורית יצא וכו': והא לא ידע מאי קאמרי? מידי דהוה אנשים ועמי הארץ מתקיף לה רבינא אטו אנן האחשתרנים בני הרמכים מי ידעינן אלא מצות קריאה ופרסומי ניסא הכא נמי מצות קריאה ופרסומי ניסא: קראה סירוגין יצא וכו': לא הוו ידעי רבנן *מאי סירוגין, שמעוה לאמתא דבי רבי דקאמרה להו לרבנן דהוי עיילי פסקי פסקי לבי רבי עד מתי אתם נכנסין סירוגין סירוגין לא הוו ידעי רבנן מאי חלוגלוגות שמעוה לאמתא דבי רבי דאמרה ליה להוא גברא דהוה קא מבדר פרפחיני עד מתי אתה מפזר חלוגלוגך לא הוו ידעי רבנן מאי סלסלה ותרוממך שמעוה *לאמתא דבי רבי דהוות אמרה להוא גברא דהוה מהפך במזייה אמרה ליה עד מתי אתה מסלסל בשערך לא הוו ידעי רבנן מאי השלך על ה' יהבך אמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אזילנא בהדי ההוא טייעא וקא דרינא טונא ואמר לי שקול יהביך ושדי אגמלאי לא הוו ידעי רבנן מאי וטאטאתיה במטאטא השמד שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לחברתה שקולי טאטיתא וטאטי ביתא ת"ר קראה סירוגין יצא,

סירוסין

*) בערוך [ערך מל ח] גרס מילא בסלע משתוקא כאבן טבא

הושע ג · ישעיה נו · תהלים נ · ויקרא ט · במדבר ו · תהלים כט · תהלים קו · איוב לז · תהלים סה · שמות יז · בראשית לג · משלי ד · תהלים נה · ישעיה יד

אחר ישובו בני ישראל · אחר ישובו לבית המקדש ובקשו הקב"ה ואת דוד מלכם : **זובח תודה** · אחר זביחה תן הודאה : וירד מעשות החטאת והעולה וגו' : **חדא מילתא היא** · אף הודאה עבודה של מקום היא : **אסור לספר** · בקביעות ברכה : **למי שיכול** · ואין מי שיכול לספר את כולו לפיכך אין נראה לספר מדעתו אלא את מה שתקנו חכמים : **היסופר לו כי אדבר** · הכי דריש ליה היסופר שבחו כולו כי ארבה לו דברי שבח אם אמר לעשות כך כי יבולע : **סמא דכולה משתוקא** · מבחר כל הסממנין היא השתיקה שלא להרבות דברים והיינו לך דומיה תהלה : **מלה בסלע משתוקא בתרין** · אם תרצה לקנות הדבור בסלע תקנה השתיקה בשתים : ***קראה תרגום בכל לשון** · זו ואין צ"ל זו קתני : **מיתיבי** · לרב ושמואל דקתני הכא יוונית לא יצא : **הא לא דמיא** · תיובתא היא : **גיפטית לגיפטים יצא** · והכי נמי תנן במתני' ללועזות בלעז : **עברית** · לשון עבר הנהר : **עילמית** · לשון עילם : (א) **מתני' כברייתא** · זו מיתוקמא קראה בכל לשון דקתני מתני' לא יצא כגון גיפטית למדיים ומדית לגיפטים אבל קורין אותו ללועזות בלעז איש כלשונו : **ופרסומי ניסא** · אע"פ שאין יודעין מה שאומרין שואלין את השומעין ואומרין מה היא הקרייה הזו ואיך היה הנס ומודיעין להן : **לא הוו ידעי רבנן** · תלמידי רבינו הקדוש : **חלוגלוגות** · מין ירק הוא ושנוי בכמה מקומות במשנה ובברייתא: **פרפחיני** · פיקקל"י בלעז : **מסלסל בשערך** · למדנו שהסלסול לשון חיפוש והיפוך : **טאטיתא** · איסקופ"א בלעז :

סירוסין

דאי סלקא דעתך למזבח קרי ליה יעקב אל · (ב) נראה דהכי נמי כתיב (שמות יז) ויקרא שמו ה' נסי ויקרא לו ה' שלום (שופטים ו) ומתרגמי' ופלח וגלי מ"מ יש לומר דהתם על שם הנס ועל שם השלום שאירע להן היו קוראין למזבח כן אבל הכא ליכא שום מעשה שנוכל לומר שע"י כן קראו יעקב אל ואם איתא שיעקב קראו אל הוי ליה לפרושי להדיא :

נקוט

[שייך במשנה דלעיל יז.] · [לעיל יז:] · מכות י. הוריות יג: · [צ"ל דתניא] · [עי' תוספות לעיל ט. ד"ה כאן במגילה] · לעיל ח: · ר"ה כו: · [ר"ה שם ע"ש נזיר ג.]

רבינו חננאל

דוד שנאמר אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' ואת דוד מלכם · ואחר תפלת עבודה שנא' ושמחתים בבית תפלתי עולותיהם וזבחיהם לרצון ואחר עבודה הודאה שנאמר זובח תודה יכבדנני · אחריהן ברכת כהנים שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם מלמד שעשה החטאת ואח"כ ברך את העם · אחר ברכת [כהנים] שלום שנא' ואני אברכם. וברכת הקב"ה היא שלום שנא' ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום מיכן ואילך אסור לספר בשבחו של הקב"ה שנאמר מי ימלל גבורות ה' וגו' · מי נאה למלל גבורות ה' למי שיכול להשמיע כל תהלתו · א"ר אלעזר כל המספר בשבחו של הקב"ה יותר מדי נעקר מן העולם · שנאמר אם אמר איש כי יבולע וכתיב לך דומיה תהלה אלהים בציון כלומר הדומיה היא תהלתך . סמא דכולא משתוקא מלה בסלע ומשתוקא בתרתי: קראה על פה לא יצא דאתיא זכירה זכירה כתיב הכא נזכרים ונעשים וכתיב התם כתוב זאת זכרון בספר ופרישנא זכור בפה מה שכתוב בספר . קראה תרגום אוקימנה בשכתובה תרגום וקראה תרגום לא יצא וכ"ש אם כתובה אשורית וקראה תרגום דהיינו על פה. בכל לשון לא יצא אבל קורין אותה ללועזות בלעז · ואוקמוה רב ושמואל בשכתובה בלעז יווני וקורין אותה ללועז יווני . ואותבינן עלייהו קראה גיפטית עיברית עילמית מדית יונית בכל לשון לא יצא · ופרקינן לא דמיא מתניתין אלא לסיפא גיפטית לגיפטים. עברית לעברים יונית ליונים יצא אי הכי רב ושמואל לוקמה מתניתין בכל לעז אין מתניתין כברייתא ודרב ושמואל בעלמא אתמר ואליבא דרבן שמעון בן גמליאל דאמר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית אמרו בלעז יונית לכל כשר דיונית לרשב"ג כאשורית לת"ק היא וקי"ל כמתניתין וכפירושא דברייתא · והלועז ששמע אשורית אע"ג דלא ידע מאי קאמר יצא מ"ט דהא איכא מצות קריאה ופרסומי ניסא וכגון [נשים] ועמי הארץ דלא ידעין פירוש האחשתרנים בני הרמכים *) אפילו הכי נפקין י"ח : קראה סירוגין יצא פי' פיסקי פיסקי כגון שקורא ומפסיק ביני ביני וחוזר ומתחיל ממקום שפסק · סלסלה פירוש הפוך בה והפוך בה כלומר התעסק בתורתך תמיד · מטאטא שמכבדין

*) נראה מזה קצת דגי' אחרת היה לרבינו בגמ' דדוקא ע"כ הוא דלא ידעי פירוש של האחשתרנים וצ"ע.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עולמית לשון עילם הס"ד ואח"כ מה"ד לוקמה בכל לעז ומתניתין וכו' וקראה :

(ב) תוספות ד"ה דאי ס"ד וכו' יעקב אל ואף על גב דהכי נמי כתיב ויקרא שמו ה' נסי :

גליון הש"ס

גמרא שכחום וחזר וסדרום · לעיל דף ג ע"א סוכה דף מד ע"א : שם מכאן ואילך אסור לספר · עיין לקמן דף כה ע"א :

* עי' מהרש"א בית המקדש משאז ביאת המשיח דבן דוד בא לפני בנין הבית

* טעם הקו-קו מיום ולא נידון בדרכה של שמונה עשרה אלא בברכת כהנים

* דצריכין להוסיף דבכל הוכח שאחרי עבודה באה הודאה ורק אח"כ ברכת כהנים

נושא
אין לספר בשבחו
של הקב"ה
במסגרת
ברכה קבוע
יותר ממה
שתקנו אנשי
כנסת הגדולה

דברים כה: יז
זכור את אשר עשה
לך עמלק בדרך
בצאתכם ממצרים
יט תמחה את זכר
עמלק מתחת
השמים לא תשכח

נושא
מתי יוצאים
בלועזית
מבנה
(מזקב)
קושיות
תשובות
א"ר אחא
א"ר אלעזר
I - II
תירוצים
להסביר מתנתנו

נושא מגילה
לא הוו ידעי רבנן